GR BAR-organisatie
INGEKOMEN

reg. nr.

- 7 APR. 2014

gem. R

DCMR
milieudienst
Rijnmond

De raad van de gemeente Ridderkerk
Postbus 271
2980 AG RIDDERKERK

Parallelweg 1
Postbus 843
3100 AV Schiedam
T 010 - 246 80 00
F 010 - 246 82 83
E info@dcmr.nl
W www.dcmr.nl

Ons kenmerk	Uw Kenmerk	Bijlagen	Datum
21751558		1	0 4 APR. 2014

Contactpersoon	Doorkiesnr.	Bureau
S.J. Warmenhoven	010 – 246 8230	Directieondersteuning

Onderwerp
Concept-begroting 2015

Geachte raad,

Hierbij doe ik u de concept-begroting 2015 van de DCMR Milieudienst Rijnmond toekomen. Ingevolge artikel 29, tweede lid, van de Gemeenschappelijke regeling DCMR Milieudienst Rijnmond stel ik u in de gelegenheid bij het dagelijks bestuur van de DCMR uw zienswijze kenbaar te maken.

De begroting 2015 zal ter vaststelling worden aangeboden aan de vergadering van het algemeen bestuur op 2 juli 2014.

De begroting is gebaseerd op de financiële uitgangspunten die in het dagelijks bestuur d.d. 27 februari 2014 zijn vastgesteld. De indexeringsbrief van de Financiële Werkgroep Sturing Gemeenschappelijke Regelingen maakt deel uit van deze uitgangspunten.

De bijgaande concept-begroting zal ter instemming worden besproken in het dagelijks bestuur van de DCMR op 22 april a.s. In het dagelijks bestuur is afgesproken om de gemeenteraden en provinciale staten voldoende tijd en gelegenheid te geven om een zienswijze kenbaar te maken. Daarom is ervoor gekozen om reeds nu de concept-begroting aan u toe te zenden. Indien de besluitvorming in dagelijks bestuur leidt tot aanpassing van deze concept-begroting, zal ik u daarover informeren.

AAN DE RAAD GERICHTE BRIEVEN:
(per ommegaande invullen en sturen naar Griffie)

- ☐ **1. voor kennisgeving aannemen**
- ☐ **2. afdoening door BenW**
- ☐ **3. preadvies van BenW**
- ☐ **4. advies van cie bezwaarschriften**
- ☐ **5. betrekken bij latere besluitvorming raad, BenW verstrekken procedurale informatie**

Raad **LISnr.** **Griffie:**

Ons kenmerk
21751558

DCMR
milieudienst
Rijnmond

Ingevolge artikel 29, derde lid, van de Gemeenschappelijke regeling wordt de begroting door de participanten voor een ieder ter inzage gelegd en tegen betaling van de kosten, algemeen verkrijgbaar gesteld.

Ik verzoek u uw zienswijze voor 18 juni 2014 aan het dagelijks bestuur kenbaar te maken.

Hoogachtend,

namens het dagelijks bestuur DCMR Milieudienst Rijnmond,

mr. J.H. van den Heuvel
directeur

DCMR
milieudienst
Rijnmond

Begroting 2015

[redacted]

Inhoudsopgave

Voorwoord 4
1 Inleiding 5
Deel I: Beleidsbegroting 6
2 Beleidskader 6
3 Financieel Kader 10
4 Programma Bedrijven 12
5 Programma Gebieden 18
6 Paragrafen 23
6.1 Lokale heffingen 23
6.2 Weerstandsvermogen 23
6.3 Risicomanagement 24
6.4 Onderhoud kapitaalgoederen 25
6.5 Financiering 25
6.6 Bedrijfsvoering 26
6.7 Verbonden partijen 27
Deel II: Financiële begroting 28
7 Overzicht van Baten en Lasten 28
8 Ontwikkeling werkplanbijdragen 2013-2015 29
9 Ontwikkeling financiële positie 30

Het algemeen bestuur van de DCMR Milieudienst Rijnmond,

Gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur,

Gelet op artikel 30, eerste lid van de Gemeenschappelijke regeling DCMR Milieudienst Rijnmond

BESLUIT

Vast te stellen de Begroting 2015.

Vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur d.d. 2 juli 2014,

De voorzitter	De secretaris
R.A. Janssen	J.H. van den Heuvel

Voorwoord

De begroting van de DCMR voor 2015 bestaat uit twee programma's : Bedrijven en Gebieden. De keuze voor deze twee programma's geeft aan welke rol de DCMR speelt in de uitdagingen waar de Rijnmondregio voor staat. De Rijnmond is een regio met groei-ambitie en wil ruimte bieden voor ontwikkeling van economie en mobiliteit. Hieraan is rechtstreeks de tweede opgave verbonden : de ontwikkeling als economische topregio moet hand in hand gaan met de verbetering van de leefkwaliteit en veiligheid. De Rijnmond wil als internationaal concurrerende regio voorop lopen op het gebied van duurzaamheid en het borgen van veiligheid en milieukwaliteit. En voor wie voorop wil lopen ligt de lat hoog. Aan die uitdaging wil de DCMR graag bijdragen en doet dat vanuit de twee programma's :

Bedrijven. Door de combinatie van een grote bevolkingsdichtheid en een sterke concentratie van bedrijven staat er grote druk op de leefkwaliteit in de Rijnmondregio. De grenzen op het gebied van gezondheid, luchtkwaliteit en veiligheid moeten zorgvuldig worden bewaakt. De sluiting van opslagbedrijf Odfjell (2012) onderstreepte dat aan industriele veiligheid de hoogste eisen moeten worden gesteld. Mede op basis van de aanbevelingen van de Onderzoeksraad voor Veiligheid (2013) is door het DCMR-bestuur het ***Verbeterprogramma Vergunningverlening, toezicht en handhaving*** opgesteld. Hierin zijn de kaders voor de bedrijfsgerichte taken van de DCMR vastgelegd : bedrijven moeten werken binnen de grenzen van actuele vergunningen, het toezicht wordt primair gericht op de grootste risico's en bij gebleken overtredingen wordt de afgesproken sanctiestrategie consequent toegepast.
Extra aandacht is nodig voor de bedrijven met de grootste veiligheidsrisico's. Dit betreft de zogenoemde Brzo-bedrijven, waaronder bijvoorbeeld de chemische industrie en grote op- en overslagbedrijven. De taakuitvoering bij deze bedrijven is landelijk belegd bij 6 Brzo-uitvoeringsdiensten. De DCMR voert deze taken uit voor Zuid-Holland en Zeeland. Daarnaast heeft de DCMR de landelijk coordinerende rol om de samenwerking tussen alle bij industriele veiligheid betrokken diensten verder te ontwikkelen.

Gebieden. Het borgen van de leefkwaliteit en stimuleren van een duurzame ontwikkeling van de regio start al in de beginfase van plannen en projecten. Vanuit het programma Gebieden geeft de DCMR kaders voor ontwikkeling mee, adviseert bij het opstellen van plannen en toetst of ambities mogelijk zijn binnen de normen voor milieukwaliteit en veiligheid. Met een regionaal netwerk van meetstations en moderne electronische neuzen (e-noses) bewaakt de DCMR de milieukwaliteit en wordt bij overschrijdingen direct actie ondernomen.
Het succes van een gebiedsgerichte benadering heeft alles met timing te maken. Als ruimtelijke planvorming en milieu-advisering tijdig samenkomen, kunnen latere knelpunten worden voorkomen. Duurzaamheid heeft meer kans van slagen als vanaf de start een integrale aanpak wordt gevolgd. De ontwikkeling op rijksniveau van de Omgevingswet versterkt deze integrale benadering. In de uitvoering van vergunningverlening en toezicht vindt deze integrale aanpak al plaats in de Wabo. In de nieuwe wetgeving zal ook op planniveau deze verbindende stap worden gezet. De gezamenlijke overheden in de Rijnmond staan dan voor de uitdaging om een goede vorm te vinden voor deze integrale aanpak van omgevingsbeleid.

Jan van den Heuvel
directeur

1 Inleiding

Voor u ligt de begroting 2015 van de DCMR. De DCMR is uitvoerder van het door de participanten vastgestelde milieubeleid, binnen het kader van de door hen beschikbaar gestelde middelen. In termen van het Besluit Begroten en Verantwoorden (BBV) 2004 moet de begroting van de DCMR daardoor worden beschouwd als een productenraming en niet als kaderstellende programma-begroting. Dit onderscheid is van belang, omdat daarmee vaststaat dat de DCMR vergelijkbaar is met een onderdeel van een gemeente of provincie, dat de uitvoering verzorgt van het programma milieu door het leveren van producten en diensten, die moeten bijdragen aan het realiseren van de door de participanten vastgestelde milieudoelstellingen.
De begroting van de DCMR is op hoofdlijnen de som van alle productenramingen van de individuele participanten en opdrachten van derden (andere overheden).

De DCMR deelt de begroting in overeenkomstig de richtlijnen van het BBV, artikelen 7 t/m 23. Deze begroting bestaat dan ook uit twee delen: de beleidsbegroting en de financiële begroting.

De beleidsbegroting bestaat uit de onderdelen beleidskader, financieel kader, programmaplan en paragrafen. In het beleidskader (hoofdstuk 2) worden de belangrijkste beleidsmatige ontwikkelingen in de omgeving van de DCMR geschetst. In het financieel kader (hoofdstuk 3) worden de afrekensystematiek en financiële uitgangspunten toegelicht.

Het programmaplan bevat de te realiseren programma's (hoofdstukken 4 en 5). In het programmaplan wordt op hoofdlijnen voor de verschillende programma's antwoord gegeven op de drie vragen:
- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?
- Wat mag dat kosten?

De concrete invulling en verdeling van de totale bijdragen over de verschillende taken wordt in de werkplannen 2015 per participant vastgelegd.
De paragrafen (hoofdstuk 6) geven onder andere inzicht in de bedrijfsvoering en het weerstands-vermogen van de DCMR.

De financiële begroting bestaat uit een overzicht van baten en lasten 2015 (hoofdstuk 7), de ontwikkeling van de baten 2012-2015 (hoofdstuk 8) en de ontwikkeling van de financiële positie van de DCMR met een daarbij behorende toelichting (hoofdstuk 9).

Deel I: Beleidsbegroting

2 Beleidskader

1. Inleiding

De DCMR is de gezamenlijke milieudienst van de provincie Zuid-Holland en 16 gemeenten (participanten). Haar kerntaak is het uitvoering geven aan de wettelijke taken op het gebied van vergunningverlening en toezicht en handhaving Wet milieubeheer. Daarnaast is de DCMR voor haar participanten adviseur in projecten en beleidsplannen op het gebied van de ruimtelijke ontwikkeling. Ook verzorgt zij de monitoring van de milieukwaliteit in de regio, adviseert zij over milieu en veiligheid en treedt zij op bij overlast en incidenten.

In 2013 is het beleid ten aanzien van de wijze van uitvoeren van vergunningverlening en toezicht en handhaving aangescherpt. Dit naar aanleiding van incidenten zoals de brand bij Chemiepack in Moerdijk en de stillegging van het bedrijf Odfjell Terminals Rotterdam. De zorg voor milieu en veiligheid is ten principale een verantwoordelijkheid van bedrijven zelf. Voor de overheid is niet langer vertrouwen een vertrekpunt, maar moet vertrouwen eerst door bedrijven verdiend worden. Een consequente en voortvarende aanpak van toezicht en handhaving is daarbij cruciaal.

2. Wat kenmerkt de milieusituatie in Rijnmond?

De ambities voor de regio Rijnmond komen goed naar voren in een drietal beleidsdocumenten [1] die richting geven en het belang onderstrepen van de inzet die op milieugebied noodzakelijk is:

- Rijnmond wil als internationaal concurrerende regio voorop lopen op het gebied van duurzaamheid en borg staan voor een goede leefomgevingskwaliteit;
- Ruimte creëren voor de ontwikkeling van Rijnmond tot het meest moderne en duurzame haven- en industriecomplex van Europa, gecombineerd met een verbetering van de lokale leefomgevingskwaliteit.

Dit betekent dat de grenzen voor veiligheid, luchtkwaliteit en gezondheid scherp moeten worden bewaakt. Het Rijnmondgebied is vanwege de combinatie van veel industrie en een hoge bevolkingsdichtheid een milieuhygiënisch zwaar belast gebied. Daarom behoren de milieuthema's externe veiligheid en luchtkwaliteit continu bij onze inzet en vormen bij de risicobeoordeling van bedrijven een extra accent. Hieronder wordt kort ingegaan op de huidige stand van zaken bij deze thema's, wat er op hoofdlijnen speelt bij de overige thema's en wat dit betekent voor de ruimtelijke ontwikkeling van het gebied. Een uitgebreide beschrijving van de stand van zaken is te vinden in de MSR rapportage 2013 [2].

a. Externe veiligheid

Externe veiligheid gaat over het beheersen van risico's voor de omgeving die voortkomen uit productieactiviteiten, het gebruik, de opslag en het vervoer van gevaarlijke stoffen en het gebruik van luchthavens en windturbines. In Rijnmond zijn relatief veel risicobedrijven (opslag, chemie, e.d.) gevestigd, waardoor ongeveer een derde van de regio in het invloedsgebied van bedrijfsactiviteiten of transportroutes met gevaarlijke stoffen ligt. Omdat de effecten in het geval van een incident groot kunnen zijn, is het van belang om enerzijds in te zetten op het zoveel mogelijk voorkomen van incidenten en anderzijds het invloedsgebied beperkt te houden. Ingezet wordt op drie sporen om de risico's zo beperkt mogelijk te houden:

- Voorkomen en aanpakken van ongewenste situaties;
- Voldoen aan wettelijke normering en
- Verbeteren van de veiligheidscultuur bij bedrijven.

b. Luchtkwaliteit

Door de grote verkeersdrukte, de hoge concentratie van industrie en de hoge bevolkingsdichtheid in de regio, is luchtkwaliteit een blijvend onderwerp van aandacht. Vier componenten zijn van groot belang om reducties te bewerkstelligen:

---

[1] Beleidsvisie duurzaamheid en milieu 2013-2017, Provincie Zuid-Holland
Programma Duurzaam, gemeente Rotterdam en Regionaal strategische agenda, Stadsregio Rotterdam
Havenvisie 2030

[2] Milieumonitoring Stadsregio Rotterdam (MSR) 2013

- Vluchtige organische stoffen (VOS), waaronder ook Benzeen. Deze stoffen reageren onder invloed van zonlicht tot Ozon, dat op leefniveau zeer schadelijk is voor de gezondheid van mens, plant en dier en mede verantwoordelijk is voor smogvorming;
- Stikstofoxiden (NOx), die vrijkomen bij verbrandingsprocessen, zijn eveneens schadelijk voor de luchtwegen van mens en dier en zijn verantwoordelijk voor de afname van de biodiversiteit.
- Zeer zorgwekkende stoffen, stoffen die bijzonder (milieu)gevaarlijk zijn en waarvoor het streven is emissies geheel te voorkomen;
- Fijn stof, waarvan elementair koolstof (roet) de schadelijkste fractie is, omdat deze tot diep in de longen doordringt.

Reductie van NOx en fijn stof is bovendien van belang om de verdere economische ontwikkeling van de regio mogelijk te maken. Landelijke en regionale actieprogramma's [3] hebben gezorgd voor reducties, maar om de Europese doelen voor 2015 te halen zijn nog steeds aanvullende maatregelen nodig en moet blijvend ingezet worden op verdere reductie.

c. Overige milieuthema's

Hinder wordt voornamelijk bepaald door geluid en geur. Klachten over geuroverlast (in Rijnmond ca. 5.000 klachten per jaar) zijn een belangrijke factor voor het opsporen van veroorzakers van geuroverlast, opdat passende maatregelen genomen kunnen worden. Geluid is met ca. 14.000 klachten per jaar de grootste klachtenbron in Rijnmond. Geluidbelasting leidt – indirect - tot verstoring van slaap en communicatie. Langdurige geluidbelasting door ongewenst geluid beïnvloedt de gezondheid negatief. Vanwege de grote bevolkingsdichtheid en verkeersdrukte wordt meer overlast ervaren in Rijnmond dan gemiddeld in Nederland. Vanwege de toename van de mobiliteit en woningbouw ligt er een grote druk op de doelstelling om in 2025 het aantal geluidgehinderden met 30% te verminderen. Naast het aanpakken van overschrijdingen van wettelijke normen is het voorkomen van geluidoverlast door bij vergunningverlening en maatwerkvoorschriften de best beschikbare technieken voor te schrijven, of specifieke gedragsvoorschriften op te nemen dan ook cruciaal.

CO2 is een goede indicator om de effecten van energieverbruik kwantificeerbaar te maken. Toename van CO2 in de atmosfeer zorgt voor opwarming van de aarde en extreme klimaateffecten. Deze toename heeft sociale, economische en ecologische effecten. Een belangrijke veroorzaker is het gebruik van fossiele brandstoffen. Rijnmond is grootverbruiker van energie, maar heeft tegelijk een ambitieuze CO2-reductiedoelstelling. Hiervoor is het nodig stevig in te zetten op besparing van energie bij bedrijven, woningbouw en verkeer, het benutten van restwarmte en het stimuleren van duurzame energieopwekking.

Andere milieuthema's die van belang zijn, zijn afval, afvalwater en bodem. Bij afval gaat het om toezicht op de juiste afvoer van afvalstoffen en duurzaamheid: voorkomen dat afval ontstaat en afval hergebruiken en op andere wijze nuttig toepassen. Bij bodem gaat het om het zoveel mogelijk voorkomen van het ontstaan van nieuwe gevallen van bodemverontreiniging en om de sanering van zogenaamde spoedlocaties. De financiering van bodemsaneringen en een goede afstemming van ruimtelijke ontwikkelingen met de bodemkwaliteit zijn belangrijke aandachtspunten voor gemeenten en provincie.

d. Ruimte en duurzaamheid

Gezien de grote bevolkingsdichtheid en de ambities ten aanzien van de verdere ontwikkeling van de regio, gaat de opgave voor het Rijnmondgebied verder dan het toepassen van normen en handhaven ervan. Zowel in beleid als uitvoering zal gezocht moeten worden naar een meer duurzame invulling van bestaande en nieuwe activiteiten. Hiertoe is het noodzakelijk de verschillende milieuthema's vroegtijdig in de planvorming te betrekken.

3. Wat zijn relevante ontwikkelingen in beleid, regelgeving en organisatie milieutaken?

EU-normen zijn in belangrijke mate bepalend voor de ontwikkelruimte. In december 2013 heeft de Europese Commissie het 7e Milieu Actieprogramma (looptijd tot 2020) vastgesteld. Het actieprogramma bevat nieuwe en aanscherping van bestaande normen (zoals voor fijn stof, geluid en de kwaliteit van bodem en water). De opgenomen toetsingscriteria worden vastgelegd in nationale structuurvisies.

[3] Regionaal Actieprogramma Lucht (RAL), Regionaal Samenwerkingsprogramma Lucht (RSL)

Op het gebied van wet- en regelgeving wordt de trend voortgezet van vereenvoudiging en vermindering van regels [4]. Met de introductie van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in 2012 is hierin een belangrijke stap gezet. Hierin staat de omgevingsvergunning centraal. Een omgevingsvergunning is één vergunning waarin alles wat te maken heeft met bouwen, wonen, monumenten, ruimte, natuur en milieu wordt geregeld. Hierdoor is ook sprake van één procedure onder de verantwoordelijkheid van één bevoegd gezag (één loket).

Een vervolg hierop is de volledige integratie van 15 wetten, waaronder de Wabo, in de Omgevingswet. Met de Omgevingswet wil het kabinet het omgevingsrecht makkelijker maken. Door regels te vereenvoudigen en samen te voegen is het straks makkelijker om bouwprojecten te starten. In 2014 gaat het wetsvoorstel naar de Tweede Kamer. Naar verwachting treedt de wet in 2018 in werking. Milieu wet- en regelgeving maakt onderdeel uit van de Omgevingswet. Vanwege calamiteiten die zich recentelijk hebben voorgedaan, bijvoorbeeld de brand in Moerdijk, en omdat het nog een aantal jaren duurt voordat de Omgevingswet in werking kan treden, wordt tussentijds de Wabo gewijzigd, de wet VTH. Deze wet stelt eisen aan de kwaliteit van de uitvoering van belang voor de vorming van de Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD's). Belangrijke elementen zijn de benodigde deskundigheid, de planningscyclus (beleidsdoelen, programmering, uitvoering en monitoring) sluiten en een transparante werkwijze. Voor het implementeren van de kwaliteitscriteria is in 2013 een landelijk verbetertraject gestart voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. De provincie heeft hierbij een coördinerende taak die is vastgelegd in de Wabo. De kwaliteitscriteria worden per januari 2015 vastgelegd in het Besluit omgevingsrecht (BOR) en de Ministeriële regeling omgevingsrecht (MOR). Vanaf dan dienen de gemeenten en omgevingsdiensten aan de eisen te voldoen.

Na de inwerkingtreding van het Activiteitenbesluit in 2008 is een traject gestart om steeds meer vergunningplichtige bedrijven onder het activiteitenbesluit te brengen. Dit valt onder het ministeriële project "Modernisering algemene regels". In 2015 wordt dit traject afgerond met de laatste tranche van de 2e fase, waarmee alleen nog voor relatief zwaar milieubelastende bedrijven een milieuvergunningdeel (nu onderdeel van WABO, straks omgevingsvergunning) noodzakelijk is. Daarnaast is in de decentralisatie van bevoegdheden van provincie naar gemeente op 1 januari 2014 een nieuwe stap gezet. Voor de bedrijven waarvoor een VVGB (Verklaring van geen bedenkingen) moest worden aangevraagd is de gemeente per 1 januari 2014 volledig verantwoordelijk voor de uitvoering van vergunningverlening en toezicht. De provincie is daarmee alleen bevoegd gezag voor een aantal zwaar milieubelastende bedrijven die vallen onder de Richtlijn Industriële Emissies (RIE) en/of het Besluit Risico's Zware Ongevallen 1999 (BRZO).

Een bijzondere RUD-vorm is de BRZO-RUD. In 2012 zijn landelijk 6 RUD's aangewezen om de BRZO-taken (toezicht en handhaving risicovolle bedrijven) uit te voeren. Het BRZO integreert wet- en regelgeving op het gebied van arbeidsveiligheid, externe veiligheid en rampbestrijding in één juridisch kader. De DCMR is sinds 1 januari 2013 de BRZO-RUD voor Zuid-Holland en Zeeland. De DCMR is bovendien per 1 mei 2013 aangewezen als landelijke coördinatiepunt tussen de 6 BRZO-RUD's. De nieuwe kwaliteitscriteria stellen aangescherpte eisen aan de expertise van de toezichthouders voor de bedrijven die onder het BRZO vallen. Het belang van samenwerking en kennisuitwisseling wordt hierdoor vergroot.

De DCMR is partner in de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR) en heeft een inhoudelijke adviesrol bij incidentenbestrijding en crisisbeheersing. Inspecties bij de grote industrie worden in nauwe samenwerking met de VRR en de Inspectie SZW uitgevoerd. In juni 2013 is het rapport van de Onderzoeksraad voor Veiligheid over de veiligheid bij Odfjell Terminals Rotterdam openbaar gemaakt. Hierin wordt geconstateerd dat de samenwerking tussen de DCMR, VRR en Inspectie SZW op zich goed en effectief is. Verbeteringen worden ingezet om te komen tot een gezamenlijke visie op de inzet van handhavingsacties, opdat een eenduidige aanpak in dergelijke situaties bereikt kan worden.

4. Wat betekent dit voor de taakuitvoering door de DCMR in 2015?

Naar aanleiding van de onveilige situatie bij het bedrijf Odfjell, wat medio 2012 resulteerde in een tijdelijke stillegging van het bedrijf, heeft de DCMR een verbeterprogramma VTH gestart. Vanuit dit programma worden inspecties sterker geprioriteerd op basis van veiligheidsrisico's en wordt bij overtredingen op een voortvarende wijze het handhavinginstrumentarium ingezet conform de afgesproken sanctiestrategie. Op 18 juni 2013 heeft de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OvV) het rapport "Veiligheid Odfjell terminals Rotterdam, periode 2000-2012" uitgebracht. Het algemeen

[4] Regeerakkoord Rutte II, 2012

bestuur stelde vast dat het OvV-rapport tot een aantal aanvullingen leidt op het Verbeterprogramma VTH. Deze aanvullingen zijn op 3 juli 2013 door het bestuur vastgesteld in de notitie "Doorontwikkeling Verbeterprogramma VTH" en betreffen o.a. een betere communicatie over de veiligheid bij grote bedrijven, beter inzicht in de vigerende vergunningen en een betere afstemming van het handhavingsbeleid met de inspectiepartners en het Openbaar Ministerie (OM). Het aangevulde verbeterprogramma heeft geleid tot een twintigtal concrete actiepunten, die in het algemeen bestuur in december 2013 zijn vastgesteld. De actiepunten gaan over de volgende te behalen doelen:

- actuele en handhaafbare vergunningen;
- het toezicht wordt scherper risicogestuurd uitgevoerd, mede op basis van nalevingsprestaties en de uitvoering van inspecties is gericht op techniek, systemen en veiligheidscultuur;
- de sanctiestrategie wordt consequent toegepast;
- de eigen verantwoordelijkheid van bedrijven, branches en ketens op het gebied van milieu en veiligheid wordt versterkt;
- door samenwerking tussen inspectiediensten en RUD's wordt de kwaliteit van uitvoering versterkt;
- bewoners hebben toegang tot begrijpelijke informatie over milieu, veiligheid en prestaties van bedrijven en
- de DCMR-organisatie is optimaal in staat om in samenwerking met de inspectiepartners en met inzet van voldoende deskundigheid de aanscherping van VTH-taken waar te maken en blijvend te borgen.

Op basis van de wettelijke kwaliteitseisen uit de Wabo, het BOR en de MOR, hebben de participanten beleidsplannen opgesteld die richtinggevend zijn voor de uitvoering van VTH-taken door de DCMR. Voorbeelden daarvan zijn de Nota VTH van de provincie Zuid-Holland, het Handhavingbeleidsplan Omgevingsrecht van de gemeente Rotterdam, en het gezamenlijke handhavingbeleidsplan van de gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk. De implementatie van de actiepunten en de beleidsplannen hebben geleid tot een in december 2013 vastgesteld VTH uitvoeringsplan 2014-2017 voor de DCMR. Bij de uitvoering van VTH-taken is de inhoudelijke aanpak sterk verbonden met de discussie over capaciteitsinzet, prioriteitstelling en de kwaliteitseisen die aan de uitvoering worden gesteld. Met dit uitvoeringsplan is daarmee vastgelegd hoe de VTH-taken worden gefinancierd, geprioriteerd en uitgevoerd.

- Budgettering vindt plaats op basis van bedrijfskentallen, waarbij niet meer in producten wordt gespecificeerd en een deel van het budget voor zogenaamde borgingstaken wordt gereserveerd. De methode geldt ook voor provinciale bedrijven, onder voorbehoud van vaststelling van provinciale kentallen.
- Prioritering op basis van risicosturing. Het gaat daarbij om alle risico's die relevant zijn op het terrein van externe veiligheid, gezondheid en milieu in de regio. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het recent ontwikkelde Risico-analysemodel (Rian).
- Uitvoering van toezicht en handhaving vindt plaats conform de vastgestelde toezichtstrategie en sanctiestrategie, waarbij een consequente en voortvarende aanpak voorop staat. Bij vergunningverlening wordt gewerkt met een startnotitie, waarin alle voor de vergunning relevante onderwerpen benoemd zijn, een jaarlijks actualisatieprogramma gebaseerd op ontwikkelingen in wet- en regelgeving en toezicht- en handhavingsresultaten en voor de Brzo-bedrijven wordt een geconsolideerd overzicht van vigerende vergunningen opgesteld.

Naast de uitvoerende taken op het gebied van regulering, toezicht en handhaving is de DCMR adviseur in projecten en beleidsplannen op het gebied van de ruimtelijke ontwikkeling. De adviezen in beleid en plannen zijn erop gericht de milieugebruiksruimte zo efficiënt mogelijk te benutten en handhavingproblemen achteraf te voorkomen. Het bewaken van de milieugebruiksruimte en doorrekenen welke ontwikkeling mogelijk is binnen die ruimte begint met betrouwbare meetgegevens. De DCMR beschikt over een uitgebreide database met omgevingsinformatie. Onder andere via monitoringsrapportages en het 24-uurs-luchtmeetnet publiceert de DCMR de actuele milieugegevens. Voor meldingen is de meldkamer 24 uur per dag bereikbaar. De expertise die de DCMR heeft op het gebied van advisering en monitoring wordt indien gevraagd ook ingezet in projecten buiten Rijnmond. Dit vindt plaats binnen de randvoorwaarden die het bestuur hiervoor heeft geformuleerd (minimaal kostendekkend, prioriteit bij uitvoering van Rijnmond-taken, bijdragen aan kennisontwikkeling van de DCMR).

3 Financieel Kader

In onderstaande tabel 1 wordt inzicht gegeven in de meerjarige financiële kaders van de participanten.

Tabel 1

Meerjarenraming	Kader 2015	Kader 2016	Kader 2017	Kader 2018
Gemeente Albrandswaard	€ 311.560	€ 311.560	€ 311.560	€ 311.560
Gemeente Barendrecht	€ 475.427	€ 475.427	€ 475.427	€ 475.427
Gemeente Brielle	€ 490.152	€ 490.152	€ 490.152	€ 490.152
Gemeente Capelle a/d IJssel	€ 404.830	€ 404.830	€ 404.830	€ 404.830
Gemeente Goeree-Overflakkee	€ 1.238.665	€ 1.238.665	€ 1.238.665	€ 1.238.665
Gemeente Hellevoetsluis	€ 391.509	€ 391.509	€ 391.509	€ 391.509
Gemeente Krimpen a/d IJssel	€ 468.386	€ 468.386	€ 468.386	€ 468.386
Gemeente Lansingerland	€ 1.073.370	€ 1.073.370	€ 1.073.370	€ 1.073.370
Gemeente Maassluis	€ 321.974	€ 321.974	€ 321.974	€ 321.974
Gemeente Nissewaard	€ 1.041.250	€ 1.041.250	€ 1.041.250	€ 1.041.250
Gemeente Ridderkerk	€ 773.457	€ 773.457	€ 773.457	€ 773.457
Gemeente Schiedam	€ 1.043.833	€ 1.043.833	€ 1.043.833	€ 1.043.833
Gemeente Vlaardingen	€ 1.396.821	€ 1.396.821	€ 1.396.821	€ 1.396.821
Gemeente Westvoorne	€ 440.091	€ 440.091	€ 440.091	€ 440.091
Gemeente Rotterdam	€ 17.806.200	€ 17.806.200	€ 17.806.200	€ 17.806.200
Provincie Zuid-Holland	€ 18.554.416	€ 18.554.416	€ 18.554.416	€ 18.554.416
Projecten	€ 10.000.000	€ 10.000.000	€ 10.000.000	€ 10.000.000
Totaal participanten	€ 56.231.940	€ 56.231.940	€ 56.231.940	€ 56.231.940

Toelichting

Bovenstaand financieel overzicht is gebaseerd op de volgende uitgangspunten en aannames.

- Voor het financiële kader voor de gemeentelijke participanten wordt rekening gehouden met de indexering van 0,5 % overeenkomstig de concept indexeringsbrief, die door de deelnemende gemeenten is of wordt vastgesteld op basis van de voorstellen van de Financiële Werkgroep Sturing Gemeenschappelijke Regelingen. De indexering van 2015 wordt toegepast op het financieel kader exclusief de overgehevelde VVGB-budgetten.
- Het financiële kader voor de Provincie Zuid Holland wordt bepaald op basis van de brief "*Uitgangspuntenbrief Financieel kader 2015 gemeenschappelijke regelingen*" d.d. 31 januari 2014. In het financieel kader van de provincie Zuid Holland is nog geen rekening gehouden met de apparaatskosten van het werkprogramma bodemsanering 2015-2018. Na provinciale besluitvorming zal aanpassing van het financieel kader plaatsvinden door middel van een begrotingswijziging.
- In het financieel kader voor provincie en gemeenten is rekening gehouden met de overheveling van de VVGB+ bedrijven per 1 januari 2014. De bedragen die opgenomen zijn in de decembercirculaire Gemeentefonds van december 2013 vormen hierbij het uitgangspunt voor de meerjarenbegroting 2015 t/m 2018. In totaal gaat het om een bedrag van circa € 2,7 miljoen. Wanneer uit de meicirculaire 2014 blijkt dat de toegekende bedragen voor 2015 e.v. wijzigen, kan dit indien nodig door middel van een 1e begrotingswijziging 2015 worden doorvertaald.
- De financiële kaders voor de provincie en de gemeentelijke participanten worden voor wat betreft de bedrijfsgerichte taken gebaseerd op de budgetteringsmethodiek zoals deze door het AB op 12 december 2013 is vastgesteld. Dit betekent dat het uitgangspunt is dat de budgetteringsmethode enerzijds en de provinciale kostprijsmethodiek anderzijds naar verwachting voldoende op elkaar aansluiten.
  De nieuwe budgetteringsmethodiek houdt in dat op basis van bedrijfsjaarkentallen de omvang van het bedrijfsgerichte takenpakket wordt bepaald. Het bedrijvenbestand per 1 februari 2014 wordt als basis gebruikt voor de bepaling van de omvang van de bedrijfsgerichte taken voor 2015. Mutaties in het bedrijvenbestand van na deze datum worden niet in de berekening van de begroting meegenomen. Bij de ontwikkeling en bestuurlijke besluitvorming van de vernieuwde budgetteringsmethode is als uitgangspunt vastgelegd dat de nieuwe systematiek past binnen de bestaande budgettaire kaders. Bij de doorrekening van de nieuwe methode (zoals opgenomen in het Uitvoeringsplan, algemeen bestuur 12 december 2013) is vastgesteld dat de nieuwe methode

budgettair neutraal kan worden toegepast. Op programmaniveau kan dit voor een participant wel tot verschuivingen binnen het werkplan leiden.

- De begroting voor 2015 wordt opgesteld op basis van de uitvoeringsniveaus van 2014. Conform het Uitvoeringsplan VTH 2014-2017 (algemeen bestuur 12 december 2013) wordt de inzet binnen de programma's (zoals vergunningverlening, toezicht en handhaving) scherper geprioriteerd op basis van risico's (Risico- en analysemodel, Rian).
- De in het AB van 3 juli 2013 vastgestelde systematiek voor bepaling van de kostprijstarieven vormt de basis voor de financiële vertaling van uren naar geld. Een eventuele wijziging in uurtarieven 2015 kan in de werkplannen 2015 tot verschuivingen binnen of tussen de programma's leiden.
- De hoogte van de financiële bijdragen van de participanten aan de dienstbrede projecten (Meldkamer, Ranamos, I-kwadraat, SKP en MSR) blijft ongewijzigd ten opzichte van 2014.
- De financiële kaders van de gemeenten Spijkenisse en Bernisse zijn bij elkaar geteld en vormen tezamen het financieel kader voor de nieuwe gemeente Nissewaard.
- De begrote omvang van de externe projectenportefeuille is afgeleid van de verwachte omvang 2014 en het beschikbare inzicht in de ontwikkeling hiervan in 2015. Op basis hiervan wordt een daling van € 1,5 miljoen verwacht.
- In de meerjarenraming is evenals voorgaande jaren vanwege onzekerheid in het algemeen ten aanzien van vooruitzichten bij de overheid geïndexeerd met een percentage van 0.

Sinds 1 januari 2004 wordt met de participanten afgerekend op basis van programmafinanciering, waarbij overschotten en tekorten in het jaarlijkse werkplan per participant worden verrekend via het zogeheten voorschot met specifiek bestedingsdoel. Per 1 januari 2010 wordt binnen de systematiek van programmafinanciering afgerekend op daadwerkelijk bestede uren. De uurtarieven zijn daarbij gebaseerd op een kostprijscalculatie en worden jaarlijks vastgesteld in een bijeenkomst van het AB.

4 Programma Bedrijven

Inleiding
Zoals in het VTH uitvoeringsplan 2014-2017 is opgenomen, is de DCMR met een proces bezig de uitvoering van haar vergunningverlening, toezicht en handhaving (hierna: VTH-taken) effectiever en slagvaardiger te maken. De aanleiding daarvoor is tweeledig:

- Het rapport van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid (hierna: OvV) waarin aanbevelingen worden gedaan voor de verbetering van de uitvoering van VTH-taken door de DCMR. Naar aanleiding van het Odfjell-dossier is door de DCMR eind 2012, vooruitlopend op deze aanbevelingen, een Verbeterprogramma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (hierna: verbeterprogramma) opgesteld.
- Veranderingen in de wettelijke eisen die gesteld worden aan de uitvoering van genoemde VTH-taken. Deze eisen, zoals neergelegd in de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), het Besluit omgevingsrecht (Bor) en de Ministeriële regeling omgevingsrecht (Mor), vragen om verdere professionalisering van de werkwijze van de DCMR.

Bij het realiseren van deze verbeteringsslag wordt uitgegaan van de volgende uitgangspunten uit het DCMR verbeterprogramma:

- actuele en handhaafbare vergunningen;
- het toezicht wordt scherper risicogestuurd uitgevoerd, mede op basis van nalevingsprestaties en de uitvoering van inspecties is gericht op techniek, systemen en veiligheidscultuur;
- de sanctiestrategie wordt consequent toegepast;
- de eigen verantwoordelijkheid van bedrijven, branches en ketens op het gebied van milieu en veiligheid wordt versterkt;
- door samenwerking tussen inspectiediensten en RUD's wordt de kwaliteit van uitvoering versterkt;
- bewoners hebben toegang tot begrijpelijke informatie over milieu, veiligheid en prestaties van bedrijven en
- de DCMR-organisatie is optimaal in staat om in samenwerking met de inspectiepartners en met inzet van voldoende deskundigheid de aanscherping van VTH-taken waar te maken en blijvend te borgen.

Wat willen we bereiken in 2015?

Uitvoering VTH taken op hoog niveau
De vergunningverlening, toezicht en handhaving voor bedrijven wordt op kwalitatief hoog niveau uitgevoerd. Dat betekent voldoen aan de landelijke kwaliteitscriteria uit de wet VTH en uitvoering overeenkomstig het VTH beleid van de DCMR. In 2014 is geïnvesteerd in opleiding en training en het beter beschikbaar hebben van zeer specifieke kennis gebieden, zoveel mogelijk in samenwerking met de OD's in Zuid Holland/Zeeland. In 2015 zal deze professionaliseringslag worden afgerond, zodat voldaan wordt aan de landelijke kwaliteitscriteria VTH.
Daarnaast wordt ingezet op een goede afstemming en samenwerking met ketenpartners, zoals Stadsontwikkeling Rotterdam en de Veiligheidsregio en collega OD's om integraal te werken en kennis te bundelen en te delen. Om de kwaliteit van (uitvoerbaarheid) nieuwe wet en regelgeving te toetsen en te borgen denkt DCMR mee vanuit de uitvoeringspraktijk door inbreng in landelijke overleggen. De hoofdprocessen van de DCMR zullen worden geregistreerd en beheerd in een nieuw geautomatiseerd systeem RUDIS. Dit zal een impuls zijn voor de proces- en datakwaliteit.
Eind 2013 zijn in het Bestuurlijk Omgevingsberaad een groot aantal besluiten genomen gericht op het verbeteren van de uitvoering van VTH-taken. De inspanningen binnen zowel Brzo-OD Zuid-Holland en Zeeland als de zes Brzo-OD's als het Brzo+-overleg zijn erop gericht om de taakuitvoering te professionaliseren. Dit gebeurt door een uniforme en integrale aanpak op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving; bedrijven uniform en door de drie toezichthouders integraal te benaderen en te beoordelen en samen te werken als zijnde één overheid richting bedrijfsleven.

Relevante milieu inhoudelijke aandachtspunten
Externe veiligheid is één van de geprioriteerde milieuthema's. In het kader van het verbeterprogramma wordt het toezicht bij risicovolle bedrijven vernieuwd, waarbij een betere balans wordt aangebracht tussen toezicht op techniek/installaties, toezicht op veiligheidsbeheerssystemen en het beoordelen van de veiligheidscultuur bij bedrijven. In 2013 is de inventarisatie van de kritische

veiligheidsvoorzieningen in het Rijnmondgebied afgerond. In 2014 wordt ervaring opgedaan met het geven van extra inspectie-aandacht voor de kritische installaties. Voor 2015 wordt uitgewerkt hoe dit structureel in de programmering kan worden ingebed. De veiligheidscultuur is, naast de technische integriteit van installaties en de mate van borging met een veiligheidsbeheerssysteem, een van de drie aspecten die een indicatie geven van de veiligheidsprestaties van een bedrijf. Er wordt gewerkt aan een beoordelingsmethode van de veiligheidscultuur, welke in 2015 structureel in de programmering wordt ingebed.

Het tweede prioritaire thema is luchtkwaliteit. Met name de Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) zijn van belang. Zeer Zorgwekkende Stoffen zijn stoffen die gevaarlijk zijn voor mens en milieu omdat ze bijvoorbeeld kankerverwekkend zijn, de voortplanting belemmeren of zich in de voedselketen ophopen. VOS en benzeen zijn aansprekende voorbeelden van deze stoffen. De Nederlandse overheid pakt deze stoffen met voorrang aan via het ZZS beleid. Dit beleid combineert de zorgstoffen uit de kaders REACH, het OSPAR verdrag, de Kaderrichtlijn Water en het Verdrag van Stockholm. Doel van het overheidsbeleid is om deze stoffen zoveel mogelijk uit de leefomgeving te weren. Dit gebeurt onder meer door in vergunningen regels te stellen voor lozingen op water en uitstoot naar de lucht. Het beleid legt nu nog geen verplichtingen vast voor deze stoffen. Waarschijnlijk volgen uit het ZZS beleid emissiebeperkingen, maar deze zijn nog niet vastgelegd.

NOx en fijn stof zijn ook belangrijke componenten die de luchtkwaliteit beïnvloeden. Stookinstallaties zijn belangrijke NOx bronnen. Daarom zal komende jaren extra aandacht uitgaan naar deze installaties. Omdat per 1 januari 2014 de NO_x-emissiehandel is komen te vervallen, wordt voor die bedrijven die onder deze emissiehandel vallen ingezet op het uitrollen van een monitoringsplan voor NO_x en overige componenten. Voor fijn stof is monitoring een belangrijk aspect en is het belangrijk om te komen tot afspraken over emissieplafonds.

Dat geluidoverlast veroorzaakt door bedrijven een belangrijk onderwerp is, moge blijken uit de grote hoeveelheid meldingen van ervaren geluidoverlast veroorzaakt door bedrijven die jaarlijks bij de meldkamer van de DCMR worden ingediend. Ook de Stadsregio Rotterdam heeft de ambitie opgenomen om in 2025 het aantal geluidgehinderden met 30% te hebben verminderd ten opzichte van 2006. Doel van de inzet van de DCMR is om het aantal gegronde klachtsituaties terug te brengen.

Energiebesparing, en daarmee CO2-reductie, staat hoog op de politieke agenda. Voorbeelden zijn de 20% reductie van de CO2-uitstoot door bedrijven in 2020 en de doelstelling van de Klimaatagenda van de stadsregio Rotterdam (in 2025 40% reductie ten opzichte van 1990). Ook de wettelijke eisen die aan bedrijven gesteld worden bieden mogelijkheden om aan de gestelde doelen een bijdrage te leveren. De DCMR heeft zich tot doel gesteld om in de periode 2008 tot 2017 een reductie van de CO_2-emissie van 125 kton CO_2 per jaar te bewerkstelligen.

Prioriteiten bij vergunningverlening
Nieuwe bedrijven voldoen tenminste aan de best beschikbare technieken. Bij bestaande bedrijven wordt de milieubelasting zoveel mogelijk verder beperkt. Binnen de wettelijke kaders worden strikte eisen gesteld aan bedrijven. Om te bepalen aan welke eisen bedrijven op de langere termijn moeten voldoen, zijn branchevisies ontwikkeld met milieudoelen die doorvertaald worden naar vergunningen. In 2015 zet de DCMR in op een actueel vergunningenbestand conform haar actualisatiestrategie op een aantal prioritaire thema's zoals externe veiligheid (PGS 29), actuele veiligheidsrapporten, emissies van NOx, fijn stof, MVP stoffen, beleid stookinstallaties. Voor RIE-installaties vindt actualisatie van de vergunning plaats binnen vier jaar na wijziging van BREF's. Voor bedrijven die meldingsplichtig worden vanwege de 4e tranche activiteitenbesluit wordt bezien of binnen een periode van 3 jaar maatwerkvoorschriften opgesteld moeten worden. Oprichtingsvergunningen en veranderingsvergunningen voor nieuwbouw projecten en andere vergunningaanvragen/milieuneutrale meldingen krijgen voorrang boven actualisaties en revisievergunningen. DCMR stelt jaarlijks een actualisatie programma op, waarin naast jaarlijkse toetsing van vergunningen op actualiteit ook de inspectieresultaten worden meegenomen. Voor elke uitgebreide Wabo procedure wordt een startnotitie opgesteld, waarin o.a. de handhaafbaarheid en doel- versus maatregelvoorschriften en (milieu)doelen en knelpunten zijn opgenomen.

Optimale dienstverlening en efficiënte uitvoering Wabo
De ketensamenwerking tussen DCMR en de Veiligheidsregio (VRR) en Stadsontwikkeling Rotterdam en de regiogemeenten is verbeterd. In 2015 wordt verder gewerkt aan integratie van procesondersteunende ICT infrastructuur en zal integraal vooroverleg plaatsvinden met de

ketenpartners bij complexere vergunningaanvragen. Hiermee wordt beoogd de kwaliteit en efficiëntie van de Wabo uitvoering verder te verhogen. Het is wenselijk om bij de beoordeling van voornemens van bedrijven voor bouw en uitbereiding veel nadrukkelijker het milieu- en omgevingsaspect in samenhang (integraal) te bezien. In de praktijk is hieraan, in samenwerking met Rotterdam en de regiogemeenten, in zekere mate uitvoering gegeven. De kansen voor optimalisatie van de ruimtelijke en milieukundige inpassing zijn echter minder benut dan mogelijk was geweest. Dit geldt ook voor de integrale aspecten van toezicht. Gezocht wordt naar verbeteringen om milieu in aanvraagprocessen te betrekken, om handhaving achteraf te voorkomen, bijvoorbeeld door consequent de milieumelding als indieningvereiste te vragen bij een bouwvergunningaanvraag.

Prioriteiten bij toezicht en handhaving

De DCMR zet in op effectief toezicht. Dit houdt in dat toezicht gericht wordt ingezet daar waar de risico's het grootst zijn en gebruik maakt van een doordachte mix van instrumenten:

Risicogericht:
Sterker dan voorheen wordt gestuurd op risico's die in de regio aanwezig zijn. Het gaat daarbij om alle risico's die relevant zijn op het terrein van externe veiligheid, gezondheid en milieu in de regio. De komende jaren zal de uitvoering van toezicht nog meer op basis van de hoogste risico's plaatsvinden en worden deze risico's scherper, systematischer en transparanter in kaart gebracht, mede op basis van geconstateerd naleefgedrag. Om risicogestuurde uitvoering van toezicht te realiseren is inzicht in het bedrijvenbestand nodig. Risico's worden nauwkeurig in kaart gebracht aan de hand van het recent ontwikkelde risico-analysemodel (Rian), waarmee invulling is gegeven aan actiepunt 4 van het verbeterprogramma. In het Rian is bovendien rekening gehouden met de bestuurlijke vastgestelde prioriteit voor de thema's veiligheid en lucht voor de periode 2014-2017.

Doordachte mix van instrumenten:
Er wordt gebruik gemaakt van een doordachte mix van toezichtinstrumenten. Er wordt geleerd van het effect van eerder ingezette instrumenten en het effect van eerdere toezichtacties op het naleefgedrag. Uit deze analyse kan een keuze voortkomen voor de inzet van aangepaste of andere instrumenten. Daarbij is ruimte voor vernieuwend of alternatief instrumentarium dat traditioneel niet tot het toezichtinstrumentarium wordt gerekend, maar wel (kosten) effectief kan zijn.

Toezichtprogramma 2015
Jaarlijks wordt met behulp van het DCMR risicomodel Rian een toezichtprogramma opgesteld, met handhavingprioriteiten en –doelstellingen, programmering controles en andere instrumenten om naleving te bevorderen. Voor de bedrijven met de hoogste risicoscore (de RIE/BRZO bedrijven) is een risicoanalyse op bedrijfsniveau uitgevoerd. Bij deze bedrijven werkt de DCMR met een meerjaren bedrijfsaanpak. Deze gaat uit van een jaarlijkse controle op essentiële onderdelen van de thema's veiligheid en luchtkwaliteit. De overige gescoorde thema's komen wisselend aan bod, waarbij alle gescoorde thema's in de risicomethodiek ten minste in 4 jaar tijd worden geïnspecteerd. De milieuthema's waar de inrichting een laag of geen risico scoort worden niet beoordeeld. Voor de branches chemie, tank- op en overslag, raffinaderijen, grote afvalverwerkers en de op- en overslag van gevaarlijke stoffen worden cluster/brancheplannen en toezichtplannen per bedrijf opgesteld. Hierbij worden de actiepunten 4 t/m 8 van het verbeterprogramma opgenomen (o.a. toezicht op techniek, systemen en veiligheidscultuur, onaangekondigde controles en inspecties van kritische veiligheidsvoorzieningen).

Voor branches waar veel bedrijven in zitten met een gemiddeld tot hoog risico wordt via een projectmatige aanpak geborgd dat het toezicht systematisch en eenduidig wordt uitgevoerd. In de projectmatige aanpak worden alle milieurelevante thema's specifiek uitgewerkt voor de betreffende branche. Op basis van vooraf gemaakte analyses wordt de in te zetten instrumentenmix bepaald. Hierbij kan gedacht worden aan voorlichting, inspecties buiten reguliere werktijden, etc. Conform het VTH uitvoeringsplan 2014-2017 zullen bedrijven met een gemiddeld tot hoog risico eens in de vier jaar geïnspecteerd worden. Ook bedrijven die nu nog niet risicovol zijn, kunnen blijven rekenen op aandacht van de DCMR. Steekproefsgewijs en naar aanleiding van klachten worden ook bij deze bedrijven (deel)controles uitgevoerd.

Consequente handhaving
Conform het VTH uitvoeringsplan 2014-2017 worden handhavingadviezen op basis van inspectieresultaten transparant vastgelegd en uitgevoerd volgens een vaste besluitvormingsprocedure. Consequente en voortvarende toepassing van de sanctiestrategie wordt

gemonitord en via audits en reviews bewaakt. Met interne richtlijnen en instructies wordt geborgd dat de sanctiestrategie eenduidig wordt toegepast.
Bij aanhoudend matige prestaties van bedrijven worden alle juridische mogelijkheden benut (geen "stapeling" van overtredingen). Binnen de juridische grenzen wordt de hoogte van dwangsommen zodanig bepaald, dat het ongedaan maken van de overtreding gunstiger is dan de dwangsom betalen (in de praktijk heeft dit al geleid (2013) tot dwangsommen van enkele tonnen tot een miljoen euro).
In de landelijke overlegstructuur voor Brzo-bedrijven is een gezamenlijke, landelijk geldende, sanctiestrategie ontwikkeld die specifiek geldt voor de Brzo-bedrijven. Dit is een concretisering van de sanctiestrategie milieuovertredingen, zoals hierboven genoemd. De concretisering voor Brzo-bedrijven is noodzakelijk om de drie Brzo-bevoegde gezagen (Wabo, Inspectie SZW en de Veiligheidsregio's) op dezelfde wijze te laten handhaven.

Innovatie VTH instrumentarium
Slimme innovaties van het VTH instrumentarium zijn naast de risicogerichte aanpak noodzakelijk voor het effectief bereiken van de gestelde doelen en om een professionele en efficiënte taakuitvoering waar te blijven maken. DCMR heeft in de afgelopen jaren met externen ENoses ontwikkeld en deze in gebruik genomen. Ook vindt preventieve geluidmonitoring van potentiële hinderlocaties plaats. DCMR heeft een pilot gedaan met het uitvoeren van toezicht met behulp tablet pc's en is voornemens dat uit te bouwen. De Bestuurlijke Strafbeschikking Milieu wordt sinds 2012 door de DCMR gebruikt als handhavinginstrument waardoor sneller kan worden opgetreden tegen eenvoudige en duidelijke overtredingen. Hierdoor zal naar verwachting minder een beroep gedaan worden op het instrument Proces Verbaal.
DCMR is vanaf 2013 betrokken bij de ontwikkeling van de Havenvisie. Gewerkt is aan het opzetten van een systeem voor Milieu Informatie Management en een innovatieproject milieuruimtebeheer van het haven en industrieel complex. De uitvoering zal vanaf 2015 worden opgepakt.

Energie- en klimaatbeleid
Energiebesparing, schone technologie en klimaatbeleid zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en staan hoog op de Europese, nationale en regionale agenda. Op lokale schaal zijn deze nauw verbonden aan doelstellingen voor schonere lucht, minder hinder en een bereikbare stad.
Om invulling te geven aan de opdracht van gemeenten en provincie voor het uitvoeren van het SER Energieakkoord zet de DCMR o.a. in op het goed verankeren van energiebesparing bij VTH-activiteiten. Handhaving van energiebesparingsmaatregelen krijgt meer prioriteit. DCMR faciliteert Rotterdam en provincie Zuid-Holland die met het energiebeleid een stap willen maken naar een meer geïntegreerde gebiedsgerichte aanpak voor energie-efficiëntie, opwekking van hernieuwbare energie en CO2-reductie. DCMR zet in op een uitbreiding van het aantal bedrijven dat industriële restwarmte benut op basis van de doelstellingen van het provinciale programma warmte en Koude en het RCI Actieplan Energie.

De volgende doelen worden in 2015 nagestreefd:

Maatschappelijk doelen:
Actuele en handhaafbare vergunningen die veiligheid en milieu waarborgen
Vergunning verlenen op aanvragen bedrijven waarin wordt gestuurd op regionale prioriteiten
Verhogen van de milieukwaliteit in Rijnmond door branchevisies en thematische projecten
Ontwikkeling vernieuwing instrumentarium VTH
Optimale dienstverlening en efficiënte uitvoering Wabo
Doelmatig omgevingsrecht door het (helpen) ontwikkelen van werkbare en uitvoerbare regelgeving en tools voor vergunningverlening, toezicht en handhaving
Het toezicht wordt scherper risicogestuurd uitgevoerd, mede op basis van nalevingsprestaties en behalen van milieudoelen
Uitvoering van inspecties bij de industrie is gericht op techniek, systemen en veiligheidscultuur
De samenwerking tussen inspectiediensten en de RUD's wordt verder uitgebouwd, met als doel het versterken van de kwaliteit van de uitvoering
Informatie over milieu, veiligheid en prestaties van bedrijven is toegankelijk en begrijpelijk voor het publiek
De sanctiestrategie wordt consequent toegepast
Adequate incidentenbestrijding en klachtenafhandeling

Wat gaan we daarvoor doen?

Speerpunt	Prestatie indicator	2015	2016	2017	2018
Tijdig verlenen van beschikkingen (Wabo, bodem, luchtvaart	Beschikkingen op tijd	80%	80%	80%	80%
Actualiseren van bestaande vergunningen op basis van nieuwe wet- en regelgeving	Uitvoeren actualisatie strategie DCMR, aangevuld met prioritering inspectieresultaten 2014	1	1	1	1
	Vergunningen > 10 geactualiseerd	80%	90%	100%	100%
Het opstellen van een startnotitie bij aanvang van een vergunningprocedure	Startnotities voldoen inhoudelijk aan de 4 in het verbeterprogramma opgenomen speerpunten	90%	100%	100%	100%
Een geconsolideerd overzicht van de vigerende vergunningen per BRZO-bedrijf	Percentage BRZO bedrijven met een compleet overzicht	80%	100%	100%	100%
Voldoen aan inhoudelijke kwaliteitscriteria	Beschikkingen uitvoeren conform kwaliteitsprocedure DCMR	100%	100%	100%	100%
Ontwikkeling branchegerichte visies	Aantal branchevisies t.o.v. aantal relevante branches	60%	80%	100%	100%
Toezicht op basis van risico's en nalevingprestaties	Jaarprogramma Toezicht is gebaseerd op visie en strategische doelen (RIAN)	80%	90%	90%	90%
Uitvoering projectenprogramma VTH	Monitoringsrapportage	1	1	1	1
Eenduidig Sanctiebeleid	overtredingen worden gesanctioneerd overeenkomstig de sanctiestrategie	90%	90%	90%	90%
	Afwijkingen worden gemotiveerd	90%	100%	100%	100%
Milieurelevante ketens worden aangepakt	Minimum aantal extra onderzochte ketens	1	1	1	1
Sturen op outcome	Procesmonitoring bij projecten	80%	100%	100%	100%
Sluiten beleidscyclus	Beleidsevaluatie projecten uitgevoerd	80%	100%	100%	100%
	Beleidsevaluatie niet-projectmatige preventieve inzet	50%	70%	80%	80%
Klachten bevolking opgelost	Percentage opgeloste klachten	80%	80%	80%	80%

Wat mag dat kosten?

De financiële omvang van het programma Bedrijven is bepaald aan de hand van de jaarrekening 2013 en de vastgestelde werkplannen 2014. Uit onderstaande tabel blijkt dat het programma enerzijds wordt ingevuld vanuit de werkplannen en werkplanprojecten van de participanten en anderzijds wordt ingevuld met additionele projecten, die door participanten en niet-participanten worden gefinancierd.

Programmabegroting 2015 (x € 1.000)	Begroting 2015	Werkplannen 2014	Realisatie 2013
Account PZH	€ 14.340	€ 14.968	€ 17.420
Acount RDAM	€ 11.111	€ 11.139	€ 8.707
Account REGIO	€ 8.307	€ 8.266	€ 7.573
Werkplannen (incl. werkplanprojecten)	€ 33.758	€ 34.372	€ 33.699
Additionele projecten	€ 2.700	€ 2.700	€ 2.700
Totaal programma BEDRIJVEN	**€ 36.458**	**€ 37.072**	**€ 36.399**

Enkele grote additionele projecten binnen het programma Bedrijven zijn uitvoering I&M taken defensie-inrichtingen, BRIKS advisering defensie-inrichtingen, de landelijke en regionale coördinatie BRZO-OD en de WABO regie Rotterdam.

De daling bij het account PZH in 2015 is het gevolg van het wegvallen van incidentele bijdragen 2014 voor de nota VTH. Ook bij het account RDAM vervalt een incidentele bijdrage voor de actualisatie van vergunningen. De accounts RDAM en REGIO zijn geïndexeerd met de afgesproken 0,5%. Voor het account PZH is een indexering van 0% gehanteerd.

De begroting 2015 is een indicatie voor de omvang van het programma. Tijdens de werkplanbesprekingen worden concrete afspraken gemaakt over de invulling en financiële omvang.

5 Programma Gebieden

Wat willen we bereiken?

Het Rijnmondgebied kent een forse milieubelasting en een grote ruimtedruk. Wonen, werken, recreëren en transport, alles gebeurt op een relatief klein oppervlakte. De uitdaging voor het programma gebieden is om een duurzame ontwikkeling te realiseren, door deze functies op een verantwoorde manier mogelijk te maken in combinatie met een verbetering van de leefomgevingskwaliteit. Veel van de maatschappelijke doelen op dit vlak krijgen hun beslag via ontwikkelings-processen en ruimtelijke planvorming of aanpakken op specifieke milieuthema's die een gebiedsgerichte insteek hebben (en dus niet bedrijfs- of branche specifiek zijn). Het programma gebieden heeft hierop betrekking.

Naast oog voor de thema's geluid, lucht, externe veiligheid, bodem, energie, vervoer en klimaat vergt een duurzame ontwikkeling een aanpak die is geïntegreerd met andere beleidsterreinen, zoals ruimtelijke- en economische ontwikkeling, veiligheidsbeleid en gezondheid.
Heel belangrijk hierbij is de beschikbaarheid van betrouwbare en actuele (milieu)gegevens en het vermogen om deze gegevens in te zetten in alle fasen van de beleidscyclus, van beleidsvoorbereiding en verkenningen tot en met monitoring en evaluatie.

De DCMR draagt verder bij aan de maatschappelijke doelen in dit programma via haar inbreng in ruimtelijke planprocessen door onder andere vooraf voor een concreet plan relevante kaders aan te geven, tussentijds bij planvorming te adviseren en de uitgewerkte plannen voorafgaand aan de besluitvorming door het bevoegd gezag te toetsen op basis van die vooraf aangegeven kaders. Als uitgangspunt bij deze kaderstelling en toetsing hanteert de DCMR de eisen die voortvloeien uit wet- en regelgeving, het beleid en de ambities van de betrokken participanten op het gebied van milieu, veiligheid en duurzaamheid.

Milieueffectrapportage (m.e.r.) is bedoeld om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen bij de besluitvorming. De uitvoering van taken op dit gebied past uitstekend in de ambitie om milieu zo vroeg mogelijk en op een transparante wijze te betrekken in het proces van ruimtelijke ontwikkeling en vergunningverlening.

De kaderstelling en aanpak binnen het Rijnmondgebied wordt mede bepaald door nationale en Europese regelgeving en ambities. Daarom maken beleidsbeïnvloeding en kennisdeling op internationaal niveau onderdeel uit van dit programma. Dit gebeurt in aansluiting op de doelstellingen van de participanten. In een vroeg stadium wordt geanticipeerd op beleidsontwikkelingen in Europa die daarvoor van belang zijn.

Het is afhankelijk van de afspraken per participant, welke werkzaamheden in dit programma worden uitgevoerd. Deze afspraken worden in de werkplannen vastgelegd.

Maatschappelijk doelen
Ruimtelijke ontwikkeling • Bijdrage leveren aan duurzame gebiedsontwikkeling voor een veilige en gezonde leefomgevingkwaliteit in Rijnmond. Milieuaspecten zoals geluid, externe veiligheid, geur, luchtkwaliteit, bodem en duurzaamheid spelen hierbij een belangrijke rol. • Bijdrage leveren aan het optimaliseren van milieuruimte te teneinde meer ontwikkelingen mogelijk te maken, zonder afbreuk te doen aan veilige en gezonde leefomgevingskwaliteit in Rijnmond.
Externe veiligheid • Beheren en beheersen van de bestaande externe veiligheidsrisico's, oplossen huidige veiligheidsknelpunten en het voorkomen van nieuwe. • Verminderen blootstelling inwoners aan risico's door ongevallen met gevaarlijke stoffen. • Duidelijke informatievoorziening aan en helderdere communicatie met burgers en andere belanghebbenden over externe veiligheidsrisico's.
Energie en klimaatbeleid • Bijdragen aan de duurzaamheids- en energiebesparingdoelstellingen van de Provincie Zuid-Holland, regiogemeenten en de gemeente Rotterdam. Deze doelstellingen zijn afgeleid van het Europees en nationaal beleid (SER-energieakkoord) en hebben betrekking op: - het bereiken van een CO2-reductie van minimaal 20% in 2020 ten opzichte van 1990,

- het realiseren van een aandeel duurzame energie van minimaal 14% in 2020
- en een energiebesparing van minimaal 20% in 2020.

- Stimulering benutting restwarmte, biomassa en hernieuwbare energie en duurzaam bedrijfsgerelateerde transport.
- Bijdragen aan het scheppen van de juiste (rand)voorwaarden en het wegnemen van belemmeringen voor een verduurzaming van de economie en de maatschappij onder andere door bundeling van innovatie en duurzame initiatieven.

Luchtkwaliteit

- Verbeteren van de luchtkwaliteit, zodat minimaal de wettelijke normen worden gehaald en daarboven - op basis van extra maatregelen - de gezondheid wordt bevorderd.
- Stimuleren van emissiearme industrie en transport.
- Verminderen van de geurhinder.

Geluid

- Verminderen geluidhinder en slaapverstoring bij burgers, zodat onder andere negatieve effecten op volksgezondheid worden beperkt.
- Stimuleren stille technieken bij industrie, windturbines, MKB en transport.
- Verbeteren geluidklimaat/soundscape zodat negatieve effecten op volksgezondheid beperkt worden.

Bodem

- Het voorkomen dan wel minimaliseren van door bodemverontreiniging veroorzaakte gezondheids- of maatschappelijke schade.
- Het voorkomen van maatschappelijke stagnatie door te bevorderen dat de bodemverontreiniging, die de gewenste beleidsdoelen in de weg staat, voor nu maar ook de toekomst wordt opgeheven.
- De aanpak van de bodem dan wel ondergrond integreren in de ontwikkelingen in de bovengrond en het opheffen van het maaiveld als grens tussen boven en ondergrond door het opstellen van integrale beleidsvisies en structuurplannen voor de ondergrond.

Internationaal

- Beïnvloeden en ondersteunen van Europese besluitvorming op het gebied van nationaal en regionaal milieubeleid door het leveren van expertise
- Versnellen van duurzame ontwikkeling en innovatie door samenwerking in Europese projecten en bijeenkomsten.
- Benutten van internationale kennis en ervaring voor verbeteren lokale leefkwaliteit en industrieel level playing field.

Monitoring en verkenningen

- Het toegankelijk maken van de verzamelde en beheerde gegevens over het milieu, leefomgevingskwaliteit en duurzaamheid, teneinde te voldoen aan wettelijke eisen en invulling te geven aan de transparantie van het openbaar bestuur.

Wat gaan we daarvoor doen?

Speerpunt	Prestatie indicator	2015	2016	2017	2018
Ruimtelijke ontwikkeling		100%	100%	100%	100%
• Per participant maatwerk afspraken maken op welke wijze de DCMR betrokken is bij ruimtelijke plannen en op welke wijze de adviesrol vorm krijgt.	- Afspraken over advisering bij ruimtelijke plannen in elk werkplan				
• Binnen vier weken na registratie van de vraag is RO-advies geleverd aan de participant.	- Tijdigheid advisering	90%	90%	90%	90%
• Bij integrale milieuadviezen aandacht voor duurzaamheid.	- Aspect duurzaamheid bij elk integraal milieuadvies	80%	80%	80%	80%
Externe veiligheid					
• Uitvoering geven aan een eventuele opvolger van het uitvoeringsprogramma Externe Veiligheid.	- Jaarrapportages van eventuele opvolger van uitvoeringsprogramma EV	1	1	1	1
• Advisering in een vroeg stadium over ruimtelijke ontwikkelingen en externe veiligheid.	- Kaarten effect- en risicogebied rondom risicovolle activiteiten	1	1	1	1
	- Realiseren veiligheidscontouren rondom industriegebieden	1			
Energie en klimaatbeleid					
• Bijdragen aan de energie- en duurzaamheiddoelstellingen van Provincie Zuid-Holland, Rotterdam en de andere Rijnmondgemeenten: uitvoeren RCI-programma om te komen tot een 50% reductie van de CO2 uitstoot in 2025 (t.o.v. 1990) (waaronder realisatie CCS)	- Jaarlijkse monitor CO2 reductie, duurzame energie en energiebesaring (als onderdeel van de bestuurlijke monitor Programma Duurzaam)	1	1	1	1
• Energiebesparing stimuleren en ondersteunen bij MKB	- collectief met MKB	MKB:			

Speerpunt	Prestatie indicator	2015	2016	2017	2018
	(aantal bijeenkomsten)	3			
• Bijdrage aan uitvoering Lokale Klimaatagenda regio gemeenten (40% reductie CO2 uitstoot in 2025).	- MSR rapportage	1	1	1	1
Luchtkwaliteit					
• Uitvoeren van de actieprogramma's luchtkwaliteit in de regio.	- Jaarrapportages mbt concentraties NO2, fijn stof, zwarte rook en smog via MSR rapport	1	1	1	1
	- Jaarrapportage trend luchtkwaliteit	1	1	1	1
• Ontwikkelen gezondheidsrelevant beleidsinstrument, inclusief passende parameter, emissiefactoren en maatregelen.	- Gezondheids-relevant beleidsinstrument	1			
• In kaart brengen van VOS-emissies in het gebied voortzetten, in kader VOS inventarisatieprogramma VAPOR.	- Jaarlijkse rapportage VOS	1	1	1	1
• Zorgdragen voor een representatief en adequaat inzicht in de feitelijke luchtkwaliteit in het kader van NSL.	- Jaarrapportage mbt NO2 en fijn stof via NSL rapportage	1	1	1	1
• Luchtkwaliteitsmetingen met meetnet en communicatie van resultaten via rapportage, web en app.	- Resultaat metingen uit meetnet	1	1	1	1
• Vastleggen nulsituatie door het in kaart brengen van elementair koolstof concentraties met het oog op een koppeling tussen locatie en gezondheidsrisico's ten gevolge van de luchtkwaliteit.	- Jaarlijkse monitoring van elementair koolstof concentraties	1	1	1	1
Geluidhinder					
• Adviseren over het treffen van bronmaatregelen en – waar aanvullend nodig – overdrachtsmaatregelen.					
• Onderzoek naar nieuwe maatregelen en innovatie van bestaande technieken.	- Jaarrapportages mbt technologische ontwikkelingen en implementaties (via Kennis Centrum Geluid)	1	1	1	1
• Uitvoering geven aan de regionale doelstelling met betrekking tot het verminderen van de geluidhinder in de Rijnmond regio, dat wil zeggen 30% minder geluidgehinderden in 2025 (t.o.v. 2007).	- Jaarrapportages mbt o.a. percentage geluidgehinderden via MSR rapport	1	1	1	1
	- Vijfjaarlijkse rapportages (o.a. in 2018) m.b.t. percentage geluidgehinderden en slaapverstoorden				1
• Optimalisatie (instrumenten voor) milieuruimtegebruik om de dubbeldoelstelling economie en leefomgevingskwaliteit toekomstvast te maken, bijvoorbeeld stille gebieden.	Rapport benchmark kentallen industrielawaai	1			
	Beleidsregel(s) Industrielawaai.				
	Hernieuwd SI-kwadraat	1			
	Handreiking stille gebieden (cf. EU Richtlijn Omgevingslawaai)	1			
• Beïnvloeden van: - ontwikkeling nieuwe geluidwet- en regelgeving Swung (onderdeel Omgevingswet) - ontwikkeling nieuwe geluid reken systematiek en reken- en meetregels (o.a. EU project CNOSSOS en NLse Reken- en Meetvoorschriften)	Kennisbijeenkomst(en) participanten (Swung)	1			
Bodem					

Speerpunt	Prestatie indicator	2015	2016	2017	2018
• Uitvoeren bodemsaneringsprogramma's.	- Rapportage Opdrachtgever	1	1	1	1
• In 2015 alle locaties met spoedeisend humaan risico beheerst dan wel gesaneerd (lijst 2013).	- Percentage humane spoedlocaties die zijn beheerst of gesaneerd.	100%			
• In 2030 alle ernstig verontreinigde bodem locaties beheerst of gesaneerd.	- Rapportage over aantal spoed locaties die (nog) niet zijn beheerst of gesaneerd.	1	1	1	1
Internationaal					
• De opgebouwde kennis en ervaring wordt benut voor het ondersteunen van de ontwikkeling van praktische en uitvoerbare Europese regelgeving ten behoeve van de lokale en regionale leefomgevingskwaliteit.	- Deelname in Eurocities expertise netwerken	9	9	9	9
• In internationale projecten wordt kennis uitgewisseld voor verbetering van het Europese level playing field.	- Uitvoeren van samen-werkingsprojecten	2	2	2	2
	- Deelname aan bijeenkomsten van Europese milieudiensten	4	4	4	4
• Inschrijven op en uitvoeren van Europese projecten op gebied van duurzame ontwikkeling en industriële innovatie (bijvoorbeeld Horizon2020)	- Inschrijven op Europese projecten	2	2	2	2
	- Deelname aan taakgroep Europese subsidieprogramma's gemeente Rotterdam	2	2	2	2
Monitoring en verkenningen					
• Verbeteren beschikbaarheid, betrouwbaarheid en toegankelijkheid van (milieu)gegevens.	- DCMR data kwalitatief geborgd en beschikbaar (incl. MSR data)	1	1	1	1
• Opstellen MSR-rapport.	- Rapportage MSR	1	1	1	1
• Monitoring van relevante programma's en projecten, waaronder het Uitvoeringsprogramma Bedrijfsgerichte taken (UBT) en het Verbeterprogramma VTH, ten behoeve van de sluiting van de cyclus beleidsontwikkeling – uitvoering –monitoring en evaluatie, zodat inzet van middelen en behaalde resultaten transparant en inzichtelijk worden.	- Monitoringsrapportage van het UBT	1	1	1	1

Wat mag dat kosten?

De financiële omvang van het programma Bedrijven is bepaald aan de hand van de jaarrekening 2013 en de vastgestelde werkplannen 2014. Uit onderstaande tabel blijkt dat het programma enerzijds wordt ingevuld vanuit de werkplannen en werkplanprojecten van de participanten en anderzijds wordt ingevuld met additionele projecten, die door participanten en niet-participanten worden gefinancierd.

Programmabegroting 2015 (x € 1.000)	Begroting 2015	Werkplannen 2014	Realisatie 2013
Account PZH	€ 4.213	€ 4.213	€ 4.731
Acount RDAM	€ 6.695	€ 6.662	€ 6.751
Account REGIO	€ 1.565	€ 1.557	€ 1.464
Werkplannen (incl. werkplanprojecten)	€ 12.473	€ 12.432	€ 12.945
Additionele projecten	€ 7.300	€ 8.800	€ 8.093
Totaal programma GEBIEDEN	**€ 19.773**	**€ 21.232**	**€ 21.039**

De accounts RDAM en REGIO zijn geïndexeerd met de afgesproken 0,5%. Voor het account PZH is een indexering van 0% gehanteerd.

In de begroting 2015 is de omvang van de additionele projecten is € 1,5 miljoen naar beneden bijgesteld omdat het doorgaan van een aantal grote meerjarige projecten op zijn einde loopt en (zeer) onzeker is of er een vervolgproject komt en/of de omvang van de financiering wordt aangepast (bijv. Programmafinanciering EV, RCI, ISV, Sohar, EMK, Wbb bodemsanering).

De begroting 2015 is een indicatie voor de omvang van het programma. Tijdens de werkplanbesprekingen worden concrete afspraken gemaakt over de invulling en financiële omvang.

6 Paragrafen

6.1 Lokale heffingen

De DCMR legt geen lokale heffingen op. Wel heft de DCMR leges over het gebruik van het archief. Deze leges worden geheven voor het maken van kopieën en het aanvragen van tekeningen. De totale opbrengst bedraagt circa € 1.000.

6.2 Weerstandsvermogen

De paragraaf weerstandsvermogen beoogt een beschouwing te geven over de kwaliteit van de vermogenspositie van de DCMR op lange termijn.

Het weerstandsvermogen is het vermogen om financiële tegenvallers op te kunnen vangen zonder dat de voortzetting van de door de DCMR uit te voeren taken in het gedrang komt.
Het weerstandsvermogen is het saldo van de weerstandscapaciteit en de financiële gevolgen van de risico's. Het weerstandsvermogen geeft samen met het begrotingsresultaat, het verloop van de investeringen, financiering, reserves en voorzieningen en de uitkomsten van de meerjarenraming een indicatie van de financiële positie van de DCMR.

Het weerstandsvermogen kan betrekking hebben op het begrotingsjaar zelf (statisch weerstandsvermogen) of op meerdere jaren (dynamisch weerstandsvermogen). Om het weerstandsvermogen te kunnen bepalen is inzicht nodig in enerzijds de weerstandscapaciteit en anderzijds in de omvang en de achtergronden van de risico's.

De paragraaf weerstandsvermogen bevat volgens de voorschriften vanuit het BBV ten minste:
a. het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
b. een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
c. een inventarisatie van de risico's.

Inventarisatie weerstandscapaciteit
De weerstandscapaciteit van DCMR bestaat uit de algemene reserve. De ontwikkeling van de algemene reserve wordt in onderstaande tabel 2 weergegeven

Tabel 2:

Ontwikkeling algemene reserve	Mutaties	Stand
Stand per 1 januari 2015		€ 1.739.347
Toevoeging uit resultaat 2014	€ 0	
Onttrekkingen uit het resultaat 2014	€ 0	
Resultaatbestemming 2014	€ 0	
Per saldo mutatie weerstandsvermogen 2014		€ 0
Stand per 31 december 2015		€ 1.739.347

In 2010 is in het AB de nota weerstandsvermogen en risicomanagement vastgesteld.
Met vaststelling van die nota is de weerstandscapaciteit bepaald op de som van algemene reserve, de vrij besteedbare bestemmingsreserves en de toevoegingen vanuit de exploitatie aan de algemene en de vrije bestemmingsreserves. In 2011 is een project risicomanagement gestart dat de basis vormt voor het bepalen van de benodigde omvang van het weerstandsvermogen. Dit heeft geresulteerd in een voorstel aan het Algemeen Bestuur om een percentage van drie procent van de van de gemiddelde jaaropbrengst over de jaren 2008 t/m 2010 als uitgangspunt voor de omvang van het weerstandsvermogen aan te houden. Dit betekent dat de DCMR streeft naar een weerstandsvermogen van € 1.629.000 dat over een periode van drie jaar opgebouwd moet worden. Deze omvang is in 2014 gerealiseerd.

6.3 Risicomanagement

Algemeen
DCMR heeft een maatschappelijke doelstelling op het gebied van regulering en handhaving o.b.v. milieuwetgeving. Om deze doelstelling ook in de toekomst te kunnen realiseren treft de dienst waarborgen voor een goede reputatie en een duurzaam gezonde financiële situatie. Dit vindt plaats in het kader van 'good public governance'.

Een onderdeel van deze waarborgen is het opzetten en onderhouden van een systeem van risicomanagement. Daarbij wordt het begrip 'risico' wordt breed opgevat als een gebeurtenis die zich in de toekomst kan voordoen en die gevolgen heeft op de realisatie van de maatschappelijke doelstelling van DCMR.
In 2012 is het risicomanagement opnieuw geïmplementeerd met hulp van gespecialiseerde externe deskundige. Het doel was identificatie van risico's, de kwantificering van deze risico's, het bepalen van bijpassende beheersingsmaatregelen en het inbedden in de reguliere planning en controlcyclus. In dit traject zijn de verschillende lagen van de organisatie betrokken waarmee blinde vlekken zijn geminimaliseerd en risico bewustzijn is verbeterd.

In 2013 is een nieuwe cyclus van risicomanagement opgestart, deze wordt in 2014 afgerond. De doelstelling is het borgen van risicomanagement in de organisatie. Binnen deze doelstelling worden twee deeldoelstellingen onderscheiden:
1. Risicobewustzijn; het besef te laten doordringen dat ook grote en goed bekend staande organisaties als de DCMR fouten maken en van die fouten ook zelf kunnen leren, en dat risicomanagement één van de instrumenten is om dat besef te laten indalen en om fouten tegen te gaan.
2. Inbedden van risicomanagement in de reguliere planning en control cyclus.

De basis voor ingebed risicomanagement is risicobewustzijn. Met die basis worden vervolgens verschillende fasen in systematisch en cyclisch risicomanagement onderscheiden:
1. Risico's identificeren
2. Risico's analyseren en kwantificeren
3. Risico eigenaren benoemen en beheersingsmaatregelen vaststellen
4. Risico's monitoren aan de hand van risico indicatoren

Nauwe aansluiting van cyclisch risicomanagement bij de reguliere planning en controlcyclus is voor de hand liggend, de kwaliteit en de sturing worden mede door de borging van planmatige inzet van de instrumenten review en audit.

Vanuit de cyclus van risicomanagement uit 2012 zijn voor de overgebleven risico's beheersmaatregelen benoemd. Daarbij is gebleken dat de risico's worden afgedekt in de samenhang van de volgende elementen:
- Procesmatig werken;
- Interne controles;
- Personeelsbeleid;
- Afspraken in de gemeenschappelijke regeling.

De (individuele) risico's bieden geen directe basis voor een kwantitatieve bepaling van het door de DCMR benodigd weerstandsvermogen. Desalniettemin zullen schommelingen optreden in het jaarresultaat van de DCMR, hetzij door interne hetzij door externe factoren. Aangezien die schommeling niet geheel beheersbaar zijn is en het niet wenselijk is direct terug te moeten vallen op een additionele bijdrage van de participanten na afloop van een boekjaar, is het verstandig een beperkt weerstandsvermogen op te bouwen. Hiermee kunnen deze schommelingen opgevangen worden.
Een beperkte omvang zal voldoende zijn omdat de organisatie en de sturing er op zijn gericht risico's te beheersen en financiële consequenties te minimaliseren. In deze gedachtegang is door het algemeen bestuur de hoogt van het weerstandsvermogen bepaald op een omvang van 3% van de gemiddelde jaaropbrengst van drie voorgaande jaren. Het weerstandsvermogen fungeert daarbij als een buffer van de organisatie om de gevolgen van de genoemde schommelingen op te kunnen vangen indien dat noodzakelijk zou blijken. Het weerstandsvermogen is daarmee een sluitstuk van het risicomanagement van DCMR.

Benoembare specifieke risico's
Uit het geheel van bedrijfs- en bestuursrisico's worden de hiernavolgende specifiek benoemd. Dit zijn dus niet alle risico's, maar wel de risico's die in 2013 specifieke aandacht in de beheersing hebben gevraagd, respectievelijk na 2013 kunnen leiden tot financiële gevolgen.

Rechtmatigheid
De DCMR volgt ten aanzien van rechtmatigheid de provinciewet, waarin wordt gesteld dat door een financiële verordening de DCMR spelregels voor interne rechtmatigheid heeft vastgelegd.
Belangrijke interne regel is dat het DCMR-bestuur afspraken heeft gemaakt dat de begrotingsoverschrijdingen niet als onrechtmatig worden aangewezen indien de betreffende kosten worden gecompenseerd door gerelateerde opbrengsten en/of de kostenoverschrijdingen passen binnen het beleid.
De inkopen van de DCMR verdienen de blijvende aandacht van het management. In 2013 is de DCMR binnen de rechtmatigheidstoleranties voor Europese aanbesteding gebleven.

Organisatieontwikkeling en personele consequenties
Voor de mogelijke financiële gevolgen van de reorganisatie is ten laste van het jaarresultaten 2009 en 2010 een bestemmingsreserve Personeel en Organisatie gevormd ten bedrage van k€ 1.951. Als gevolg van het behaalde positieve resultaten in de afgelopen jaren is het niet nodig geweest specifiek gemaakte kosten ten laste van deze reserve te brengen. In 2013 is met de herziening van het geheel aan bestemmingsreserves de bestemmingsreserve Personeel en Organisatie opnieuw vastgesteld op € 1.300.000.

Projecten
De DCMR voert projecten voor niet-participanten uit binnen de door het DB vastgestelde randvoorwaarden (minimaal kostendekkend, taken gaan niet ten koste van taakuitvoering participant, aansluiting op kerntaken DCMR en bijdrage aan expertise-ontwikkeling). Streven is om hier vanuit noodzakelijke ontwikkeling en expertise een surplus te realiseren. Bij het niet realiseren van een surplus staat de kennisontwikkeling onder druk en bij het niet voldoen aan afgesproken projectdoelen kan er een verlies ontstaan, dat ten koste gaat van het weerstandsvermogen.

6.4 Onderhoud kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn duurzame productiemiddelen die de DCMR nodig heeft om de diensten en goederen te produceren die zij aan participanten en niet-participanten levert. Deze paragraaf moet op grond van het BBV ten minste de kapitaalgoederen wegen, riolering, groen en gebouwen bevatten.

Het kantoorgebouw aan de 's-Gravelandseweg 565-567 te Schiedam wordt in de zin van het BBV aangemerkt als kapitaalgoed. De DCMR heeft de kantoorpanden op dit adres nagenoeg geheel in eigendom. Het pand wordt tot aan het moment van levering aan de koper verhuurd aan de koper.

6.5 Financiering

De financieringsparagraaf vloeit voort uit de Wet financiering decentrale overheden (Wet FIDO). Voor de DCMR is deze regelgeving vertaald in het door het Algemeen Bestuur vastgestelde treasury statuut. Deze financieringsparagraaf is in samenhang met het treasury statuut een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee sturen, beheersen en controleren van de treasury functie van de DCMR.
De treasury functie omvat het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Aandachtspunten vanuit de treasury zijn:
- facturering van de bijdragen van de participanten vindt vier keer per jaar plaats; de bijdragen van de participanten moeten uiterlijk halverwege het lopende kwartaal zijn ontvangen;
- de DCMR leent geen gelden uit aan derden;
- De DCMR maakt binnen de regelgeving voor decentrale overheden alleen gebruik van goed bekendstaande banken;

- voor de financiering van tekorten op de rekening-courant wordt gebruik gemaakt van kasgeldleningen via goed bekendstaande banken.

In onderlinge samenhang worden het treasury statuut, de financiële verordening en de controle verordening jaarlijks beoordeeld op hun actualiteit en indien nodig opnieuw vastgesteld door het AB.

6.6 Bedrijfsvoering

Financiën en planning en control
De afgelopen jaren is de versterking van de financiële bedrijfsvoering verder vormgegeven. Zo zijn de maandelijkse financiële rapportages verder uitgebouwd naar aanleiding van gewijzigde informatiebehoeften, wordt de tariefstructuur elk jaar geactualiseerd en is de sturing op inzet en verantwoording daarover verder verbeterd. Voor 2015 wordt een verdere efficiëntieverbetering gepland in samenhang met een betere afstemming van taken die worden uitgevoerd in de afdeling bedrijfsvoering en taken die worden uitgevoerd in de productieafdelingen. Dit mede naar aanleiding van de verwachte implementatie van een nieuw financieel-administratief systeem.

Inkopen
De DCMR zet in 215 in op de verdere professionalisering van contractmanagement. Speerpunt hierbij is het goed borgen van de bewaking van de naleving van de afspraken, die voortkomen uit de contracten gedurende de looptijd van een contract. Hiermee kunnen naar verwachting besparingen worden gerealiseerd, risico's beter worden beheerst en betere en snellere besluitvorming worden ondersteund.
Een adequaat opgezet en ingericht contractbeheer en het borgen van contract- en leveranciersmanagement is daarom onmisbaar. De inzet hierbij is gericht op het beheren van klant-/leveranciersrelaties.

Contractmanagement is een niet een op zichzelf staande, geïsoleerde activiteit in de organisatie, maar vormt een schakel tussen andere processen. Samenwerking met verschillende disciplines zoals inkoop, jurist, budgethouder, financiële afdeling etc. is noodzakelijk. Rollen en verantwoordelijkheden ten aanzien van de uitvoering van het contract verschillen (afhankelijk van de inhoud), maar samenwerking is essentieel. Ook versterking van deze onderlinge samenhang is een speerpunt voor 2015.

Informatievoorziening
De uit veranderende wet- en regelgeving voortvloeiende intensievere samenwerking met ketenpartners op het gebied van vergunningverlening en handhaving stelt eisen aan de inrichting van de informatievoorziening. Investeringen vinden plaats om een hierop toegesneden informatiearchitectuur te ontwikkelen. Daarnaast is er nadrukkelijk blijvende aandacht voor de bedrijfsvoeringsystemen. De DCMR heeft hiervoor een strategisch informatiebeleidsplan 2014-2018 vastgesteld. Jaarlijks wordt er een uitvoeringsplan opgesteld waarbij interne en externe ontwikkelingen in beschouwing worden genomen en, indien noodzakelijk, worden vertaald voor de uitvoering van het lopende jaar.

Organisatie-ontwikkeling
Op initiatief van het dagelijks bestuur heeft bureau Berenschot 2013 in de opvattingen van de DCMR-bestuurders onderzocht: wat is de visie van de DCMR-bestuurders op de gewenste borging van de verbeteringen in de taakuitvoering van de DCMR?
Naar aanleiding van dit rapport heeft het AB in december 2013 besloten de aanbeveling van Berenschot over te nemen om in de organisatiestructuur van de DCM de functiescheiding tussen enerzijds vergunningverlening en anderzijds toezicht en handhaving op een hoger niveau in de organisatie te leggen (d.w.z. op directieniveau).

Naast de verkenning door Berenschot en de discussie in het bestuur, is ook binnen de organisatie verkend welke veranderingen moeten worden ingezet. Daartoe zijn in de periode augustus - november 2013 discussies gevoerd in directieteam, afdelingsteams, MT en ondernemingsraad. Het resultaat daarvan was input voor de veranderopgave van de DCMR, die in 2014 is opgepakt. De resultaten hiervan worden in 2015 geïmplementeerd.

Het kader voor deze organisatie-ontwikkeling vormt de koers van de DCMR

- Focus op de kerntaak VTH
- Ontwikkeling. We bouwen verder op ons fundament
- Wendbaarheid. Onze opdrachtgevers geven aan dat er in 2014 en volgende jaren ombuigingen gewenst zijn, in relatie tot de grotere focus op de focus kerntaak VTH

Binnen dit kader wordt o.a. gewerkt aan de volgende doelstellingen: versterking van het handhavingsprofiel van de DCMR; functiescheiding tussen VV en TH op directieniveau; vereenvoudigen van interne sturing; versterking van het accountmanagement en de bestuurlijke sensitiviteit en het verbeteren van het kwaliteits- en risicomanagement

Bezuinigingen in de overheidssector in 2015 zullen mogelijk ook terugslaan op de DCMR. Dit maakt de noodzaak om personeel flexibel in te zetten om teruggang in formatie op te vangen des te belangrijker. Daarnaast is het behoud van kennis en expertise ook in het kader van de vergrijzing een belangrijk aandachtspunt. Verder vraagt het verhogen van de zogenaamde horizontale mobiliteit aandacht. Door inzet van strategische personeelsplanning en kennismanagement worden concrete mogelijkheden benoemd en ingezet op gebied van onder andere scholingsmogelijkheden, seniorenbeleid en stagemogelijkheden vorm gegeven en in de praktijk ingezet.

6.7 Verbonden partijen

In verband met bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en mogelijk daarmee verband houdende risico's moet in de begroting en in de jaarstukken een paragraaf worden opgenomen waarin aandacht wordt besteed aan de verbonden partijen. Verbonden partijen zijn die partijen waarin de DCMR een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Dat kunnen zijn gemeenschappelijke regelingen, samenwerkingsverbanden, vennootschappen, stichtingen en verenigingen.

Een bestuurlijk belang is zeggenschap, hetzij door vertegenwoordiging in het bestuur van de verbonden partij, hetzij door stemrecht.
Van een financieel belang is sprake als de DCMR aan de verbonden partij een bedrag beschikbaar heeft gesteld dat niet verhaalbaar is als de partij failliet gaat of als de DCMR aansprakelijk is voor een bepaald bedrag als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Bij een verbonden partij is dus sprake van een financieel **en** een bestuurlijk belang. Het is dus niet de bedoeling te rapporteren over alle partijen waarmee de DCMR op enigerlei wijze in bijvoorbeeld projectverband (zie het programma "Jaarverslag Projecten") verbonden is.

Hoewel de DCMR participeert in vele vormen van samenwerking op projectbasis is er in het primaire proces geen sprake van een verbonden partij.

Deel II: Financiële begroting

7 Overzicht van Baten en Lasten

In onderstaande tabel 3 is voor 2015 inzicht gegeven in de lasten en baten per participant 2015.

Tabel 3:

Omschrijving	Lasten 2015	Baten 2015	Resultaat 2015
Gemeente Albrandswaard	€ 311.560	€ 311.560	€ -
Gemeente Barendrecht	€ 475.427	€ 475.427	€ -
Gemeente Brielle	€ 490.152	€ 490.152	€ -
Gemeente Capelle a/d IJssel	€ 404.830	€ 404.830	€ -
Gemeente Goeree-Overflakkee	€ 1.238.665	€ 1.238.665	€ -
Gemeente Hellevoetsluis	€ 391.509	€ 391.509	€ -
Gemeente Krimpen a/d IJssel	€ 468.386	€ 468.386	€ -
Gemeente Lansingerland	€ 1.073.370	€ 1.073.370	€ -
Gemeente Maassluis	€ 321.974	€ 321.974	€ -
Gemeente Nissewaard	€ 1.041.250	€ 1.041.250	€ -
Gemeente Ridderkerk	€ 773.457	€ 773.457	€ -
Gemeente Schiedam	€ 1.043.833	€ 1.043.833	€ -
Gemeente Vlaardingen	€ 1.396.821	€ 1.396.821	€ -
Gemeente Westvoorne	€ 440.091	€ 440.091	€ -
Gemeente Rotterdam	€ 17.806.200	€ 17.806.200	€ -
Provincie Zuid-Holland	€ 18.554.416	€ 18.554.416	€ -
Projecten	€ 10.000.000	€ 10.000.000	€ -
Totaal participanten	€ 56.231.940	€ 56.231.940	€ -

Toelichting
Op de werkplannen van de participanten worden geen financiële resultaten begroot. Hoewel de DCMR de afgelopen steeds een positief resultaat heeft gerealiseerd op haar externe projecten wordt op basis van het voorzichtigheidsbeginsel, in 2015 geen positief resultaat begroot.

8 Ontwikkeling werkplanbijdragen 2013-2015

In onderstaande tabel 4 is het verloop van de bijdragen van de participanten over de jaren 2013 tot en met 2015 zichtbaar gemaakt.

Tabel 4:

Omschrijving	Raming baten 2013	Realisatie baten 2013	Primaire raming Begroting 2014	Overheveling VVGB budget	Raming baten 2014 na vastselling WP	Raming baten 2015
Gemeente Albrandswaard	€ 301.441	€ 289.122	€ 301.140	€ 8.915	€ 310.055	€ 311.560
Gemeente Barendrecht	€ 434.210	€ 419.359	€ 433.776	€ 39.482	€ 473.257	€ 475.427
Gemeente Brielle	€ 474.674	€ 439.607	€ 474.196	€ 13.585	€ 487.782	€ 490.152
Gemeente Capelle a/d IJssel	€ 395.185	€ 391.750	€ 394.790	€ 8.066	€ 403.251	€ 404.830
Gemeente Goeree-Overflakkee	€ 1.110.000	€ 1.091.094	€ 1.110.000	€ 123.115	€ 1.233.115	€ 1.238.665
Gemeente Hellevoetsluis	€ 362.045	€ 359.500	€ 361.682	€ 28.019	€ 389.701	€ 391.509
Gemeente Krimpen a/d IJssel	€ 376.878	€ 340.215	€ 376.501	€ 90.002	€ 466.503	€ 468.386
Gemeente Lansingerland	€ 1.260.575	€ 1.098.299	€ 1.259.314	€ 59.860	€ 1.068.328	€ 1.073.370
Gemeente Maassluis	€ 300.819	€ 314.306	€ 300.518	€ 19.953	€ 320.472	€ 321.974
Gemeente Nissewaard	€ 962.688	€ 961.182	€ 961.723	€ 74.718	€ 1.036.441	€ 1.041.250
Gemeente Ridderkerk	€ 745.854	€ 755.179	€ 745.108	€ 24.623	€ 769.731	€ 773.457
Gemeente Schiedam	€ 919.168	€ 887.984	€ 918.249	€ 120.993	€ 1.039.242	€ 1.043.833
Gemeente Vlaardingen	€ 1.339.854	€ 1.304.403	€ 1.338.514	€ 117.596	€ 1.390.457	€ 1.396.821
Gemeente Westvoorne	€ 419.312	€ 384.733	€ 418.893	€ 19.104	€ 434.818	€ 440.091
Gemeente Rotterdam	€ 15.708.331	€ 15.457.746	€ 15.849.706	€ 1.950.483	€ 17.800.189	€ 17.806.200
Provincie Zuid-Holland	€ 21.744.219	€ 22.150.173	€ 21.155.397	€ 2.711.085-	€ 19.181.416	€ 18.554.416
Projecten	€ 10.970.000	€ 10.793.257	€ 12.500.000	€ -	€ 11.500.000	€ 10.000.000
Totaal participanten	€ 57.825.253	€ 57.437.909	€ 58.899.507	€ 12.571-	€ 58.304.759	€ 56.231.940

Toelichting
In de kolom 'Raming baten 2013' zijn de definitieve werkplanbijdragen 2013 weergegeven. De kolom realisatie baten 2013 geeft de realisatie van de werkplanbedragen zoals opgenomen in de jaarrekening/jaarverslag 2013.

In de 'Primaire raming begroting 2014 ' staan de begrote bedragen zoals opgenomen in de beleidsbegroting 2014. De huidige werkplanbijdragen over 2014 staan vermeld in de kolom 'Raming baten 2013 na vaststelling WP'.

In de kolom "Overheveling VVGB-budget" staat het budget dat volgens de decembercirculaire 2013 van het ministerie van BZK voor de VVGB+ bedrijven is overgeheveld van de provinciefonds naar het gemeentefonds.

De bedragen in de kolom 'Raming baten 2015' zijn gebaseerd op de uitgangspunten en aannames zoals deze in hoofdstuk 3 (Financieel kader) zijn opgenomen.

9 Ontwikkeling financiële positie

In onderstaande tabel 5 is de geprognosticeerde balans per 1 januari 2015 en 31 december 2015 opgenomen.

Tabel 5:

	Per 31-12-2015	Per 01-01-2015		Per 31-12-2015	Per 01-01-2015
ACTIVA			**ACTIVA**		
Materiële vaste activa	5.060.000	4.700.000	**Eigen vermogen**	3.540.000	5.190.000
Voorraden	500.000	500.000	**Voorzieningen**	0	0
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één	5.880.000	7.890.000	**Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer**	0	0
Liquide middelen	250.000	250.000	**Netto vlottende schulden met een rente typische kooptijd koter dan één jaar**	5.000.000	5.000.000
Overlopende activa	1.350.000	1.350.000	**Overlopende passiva**	4.500.000	4.500.000
Totaal generaal	13.040.000	14.690.000	Totaal generaal	13.040.000	14.690.000

Toelichting mutaties 2015:

In onderstaande tabel 6 wordt het verloop van de activa in 2015 inzichtelijk gemaakt.

Tabel 6:

Overige investeringen met een economisch nut	Ultimo 2014 €	investeringen €	desinvesteringen €	afschrijvingen €	Ultimo 2015 €
Bedrijfsgebouwen	0	0	0	0	0
Inrichting nieuwe pand DCMR	1.246.392	0	0	200.000	1.046.392
Machines, apparaten en installaties	2.486.002	1.500.000	0	750.000	3.236.002
Overige mat.vaste activa	967.606	0	0	190.000	777.606
TOTAAL	4.700.000	1.500.000	0	1.140.000	5.060.000

De oplevering van de informatiesystemen (vervanging MIRR en GO ON) zal in 2015 leiden tot een investering.

Eigen vermogen

Algemene reserve
Naar verwachting zal geen mutatie van de Algemene reserve plaatsvinden en derhalve blijft deze gehandhaafd rond het gewenste niveau.

Bestemmingsreserve
Voor 2015 zijn de volgende onttrekkingen van bestemmingsreserves voorzien:

- Informatievoorziening - door de oplevering van de nieuwe informatiesystemen (vervanging MIRR en GO ON) valt een groot deel van de bestemmingsreserve informatievoorziening vrij om de bijbehorende kosten te dekken.
- Productontwikkeling – de lopende projecten welke worden gefinancierd vanuit de bestemmingsreserve productontwikkeling zullen naar verwachting in 2015 zijn afgerond.
- Personeel en organisatie – de invoering van het Individueel Keuze Budget (IKB) zal in 2015 leiden tot de uitkering van het opgebouwde vakantiegeld over de maanden juni 2014 tot en met december 2015. Deze extra kosten van m€ 1,1 worden onttrokken aan de bestemmingsreserve.
- Personeel en organisatie - De in 2014 ingezette organisatie ontwikkeling zal ook in 2015 leiden tot een onttrekking van de bestemmingsreserve. Naar verwachting m€ 0,5.

Tabel 7:

Omschrijving	Saldo 1-1-2015 €	Toevoeging €	Onttrekking €	Dotatie €	Bestemming resultaat €	Saldo 31-12-2015 €
Algemene reserve	1.740.000	0	0		0	1.740.000
	1.740.000	0	0		0	1.740.000
Bestemmingsreserves						
Informatievoorziening	1.000.000	0	500.000			500.000
Productontwikkeling	50.000		50.000			0
Personeel en organisatie	2.100.000		1.600.000			500.000
Transitie Fysieke Infrastructuur	0	0	0			0
Subtotaal bestemmingsreserves	3.150.000	0	2.150.000		0	1.000.000
Totaal	4.890.000	0	2.150.000		0	2.740.000